

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
švietimo ir mokslo ministro
2006 m. birželio 30 d. įsakymu
Nr. ISAK-1387
(Lietuvos Respublikos švietimo ir
mokslo ministro 2011 m. liepos 21 d.
įsakymo Nr. V-1392 redakcija)

VIDURINIO UGDYMO PROGRAMOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vidurinio ugdymo programos aprašas (toliau – Aprašas) nustato vidurinio ugdymo programos tikslą, uždavinius, sandarą, jos vykdymo nuostatas ir mokinio individualaus ugdymo plano sudarymo principus.

2. Vidurinio ugdymo programa šiame dokumente suprantama kaip vidurinio ugdymo programa, suaugusiųjų vidurinio ugdymo programa, kai vidurinio ugdymo programa vykdoma kartu su profesinio mokymo programa, vidurinio ugdymo programa, į kurią įtraukti profesinio mokymo programos moduliai, specializuoto ugdymo krypties programos: vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programa, vidurinio ugdymo kartu su dailės ugdymu programa, vidurinio ugdymo kartu su menų ugdymu programa, vidurinio ugdymo kartu su sporto ugdymu programa ar vidurinio ugdymo kartu su kitu ugdymu, toliau Apraše – vadinama vidurinio ugdymo programa.

3. Vidurinio ugdymo programa yra dvejų metų. Kartu su profesinio mokymo programa ji gali būti vykdoma trejus metus. Mokiniais, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, vidurinio ugdymo programa gali būti vykdoma per trumpesnę ar ilgesnę negu dveji metai laiką.

4. Vidurinio ugdymo programa įgyvendinama vadovaujantis Aprašu, Vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis, bendraisiais ugdymo planais, tvirtinamais švietimo ir mokslo ministro, ir kitais teisės aktais

II. VIDURINIO UGDYMO PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

5. Vidurinio ugdymo programos tikslas – brandinti dvasines, intelektualines ir fizines asmens galias, ugdyti aktyvų, kūrybingą, atsakingą, įgijusį bendrųjų ir dalykinių kompetencijų, būtinų sėkmingai socialinei integracijai, profesinei veiklai ir mokymuisi visą gyvenimą asmenį.

6. Vidurinio ugdymo programos įgyvendinimo uždaviniai:

6.1. atliepiant kiekvieno mokinio mokymosi poreikius, užtikrinti dalykų programų pasirinkimo įvairovę;

6.2. priartinant bendrojo ugdymo turinį prie gyvenimo aktualijų, ugdyti mokymuisi visą gyvenimą reikalingas dalykines ir bendrąsias kompetencijas – žinių, gebėjimų ir nuostatų visumą;

6.3. suartinant bendrąjį ugdymą ir profesinį mokymą, sudaryti galimybes kiekvienam mokiniui rinktis tolesnę mokymosi, studijų ar veiklos kryptį, atitinkančią jo siekius.

III. VIDURINIO UGDYMO PROGRAMOS SANDARA

7. Vidurinio ugdymo programą sudaro privalomieji ir pasirenkamieji bendrojo ugdymo dalykai, galimi profesinio mokymo programos moduliai. Vidurinio ugdymo dalykų bendrųjų programų turinys pateikiamas skirtingo sudėtingumo pasirenkamaisiais dalykų kursais ir moduliais. Įvairių mokymosi poreikių ir polinkių turintiems mokiniams sudaromos galimybės rinktis skirtingo sudėtingumo dalykų kursų programas, modulius.

8. Dalyko kurso programa suprantama kaip tam tikra logiškai vientisa dalyko turinio visuma, skirta konkrečioms ugdymo turinio uždaviniams įgyvendinti ir bendrosioms kompetencijoms ugdyti. Galimos dvi skirtingos to paties dalyko kurso programos: bendrojo ir išplėstinio; užsienio kalbų programa, pateikiama kursais, orientuotais į Europos Tarybos siūlomus A1 ir A2, B1 ir B2 kalbos mokėjimo lygius:

8.1. dalyko bendrojo kurso programa padeda mokiniui toliau plėtoti pagrindinio ugdymo programoje įgytas bendrąsias ir dalykines kompetencijas, nukreiptas į bendrąjį raštingumą, reikalingą kiekvieno žmogaus visaverčiam gyvenimui: ugdomi gebėjimai apibendrinti, planuoti, argumentuoti, paaiškinti ir pagrįsti savo sprendimus, vertinti reiškinius, procesus, produktus. Dalyko bendrojo kurso turinio apimtį sudaro plačiai vartojamos dalyko sąvokos, pagrindiniai dėsningumai, svarbiausios idėjas, jų kontekstas ir praktinis taikymas, vertybinės nuostatos;

8.2. dalyko išplėstinio kurso programa padeda mokiniui toliau plėtoti pagrindinio ugdymo programoje įgytas bendrąsias ir dalykines kompetencijas, reikalingas pasirengti tolesnėms studijoms ir būsimai profesinei veiklai: ugdomi gebėjimai mąstyti kompleksiskai (apibendrinti, planuoti, argumentuoti, spręsti problemas, vertinti remiantis įvairiais kontekstais ir požiūriais) ir kūrybiškai (kelti hipotezes, kurti idėjas ir jas įgyvendinti). Dalyko išplėstinio kurso turinio apimtis sudaro sąlygas mokinių savarankiško mokymosi gebėjimams ugdyti, naudotis dalyko žiniomis ir metodais sprendžiant praktinio ir teorinio pobūdžio užduotis;

8.3. užsienio kalbų kursų programų, orientuotų į A1/A2, B1 ir B2 kalbos mokėjimo lygius, reikalavimai atitinka Bendruosiuose Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenyse nustatytus kiekvieno kalbų mokėjimo lygio reikalavimus ir padeda įvertinti kalbos mokymosi pažangą, naudojantis lanksčia, atitinkamomis patirtimis paremta bendrąja kalbų mokėjimo lygių sistema. Ši sistema aprėpia skirtingus mokinių poreikius ir tikslus, kylančius mokantis kalbų.

9. Specializuoto ugdymo krypties programos: vidurinio ugdymo kartu su dailės ugdymu, vidurinio ugdymo kartu su menų ugdymu, vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu, vidurinio ugdymo kartu su sporto ugdymu programos – sudaro bendrojo ugdymo dalykai ir privalomas specializuoto ugdymo krypties dalykų branduolys, branduolį papildantys pasirenkamieji dalykai ir specializuoto ugdymo krypties laisvai pasirenkami dalykai.

10. Vidurinio ugdymo programos privalomieji ir pasirenkamieji bendrojo ugdymo dalykai, jų kursų dvejų metų programų apimtis (valandomis) ir savaitinių pamokų skaičius pateikiami Aprašo priede.

11. Mokykla gali parengti ir/ar siūlyti mokiniams papildomas Aprašo priede nurodytų bendrojo ugdymo dalykų pasirenkamuosius modulius, pasirenkamųjų dalykų, (nesančių Aprašo priede) programos, profesinio mokymo programų modulius.

IV. VIDURINIO UGDYMO PROGRAMOS VYKDYMAS

12. Maksimalus mokinio savaitinių pamokų skaičius – 32 (mokiniui, besimokančiam tautinės mažumos kalba – 35) savaitinės pamokos, minimalus privalomas mokinio pamokų skaičius – 28 (mokiniui, besimokančiam tautinės mažumos kalba – 31) savaitinės pamokos. Mokiniui, kuris mokosi pagal vidurinio ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa, pagal vidurinio ugdymo programą, į kurią įtraukti profesinio mokymo programos moduliai – 34 (mokiniui, besimokančiam tautinės mažumos kalba – 36, o mokiniui, kuris mokosi tautinės mažumos kalba pagal vidurinio ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa – 36,5) savaitinės pamokos.

13. Mokiniui, kuris mokosi pagal vidurinio ugdymo kartu su dailės ugdymu programą, pagal vidurinio ugdymo kartu su menų ugdymu programą, pagal vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programą ar pagal vidurinio ugdymo kartu su sporto

ugdymu programą maksimalus savaitinių pamokų skaičius negali būti didesnis negu 36 savaitinės pamokos.

14. Mokinys per dvejus metus turi mokytis ne mažiau kaip 8 (mokinys, besimokantis tautinės mažumos kalba – 9) bendrojo ugdymo dalykų. Pagal suaugusiųjų vidurinio ugdymo programą, pagal vidurinio ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa, pagal vidurinio ugdymo programą, į kurią įtraukti profesinio mokymo programos moduliai, pagal vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programą, pagal vidurinio ugdymo kartu su dailės ugdymu programą, pagal vidurinio ugdymo kartu su menų ugdymu programą ar pagal vidurinio ugdymo kartu su sporto ugdymu programą privalu mokytis ne mažiau kaip 7 (mokiniai, besimokančiam tautinės mažumos kalba – 8) bendrojo ugdymo dalykų. Pasirenkamieji bendrojo ugdymo dalykų moduliai neskaičiuojami kaip atskiri dalykai.

15. Vidurinio ugdymo programą įgyvendinanti mokykla privalo mokiniams siūlyti:

15.1. bendrojo ugdymo dalykų, nustatytų Aprašo priede, bendrojo ir išplėstinio kursų programų (tik bendrojo kurso programų: dorinio ugdymo dalykams, integruoto socialinių mokslų, integruoto gamtos mokslų, integruoto menų ir technologijų kursams, pasirinktos sporto šakos);

15.2. ne mažiau kaip trijų užsienio kalbų kursų, kurie atitiktų nustatytus mokinių užsienio kalbų mokėjimo lygius, ir ne mažiau kaip du modulius dalinėms užsienio kalbos kompetencijoms ugdyti;

15.3. ne mažiau kaip dviejų meninio ugdymo srities dalykų kursų ir dviejų technologijų programos krypties kursų arba integruotą menų ir technologijų kursą:

15.3.1. mokyklos, kurios įgyvendina vidurinio ugdymo kartu su dailės ugdymu, vidurinio ugdymo kartu su menų ugdymu, vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programas, vietoj 15.3 punkte numatytų dalykų gali siūlyti specializuoto ugdymo krypties (dailės, muzikos ar menų ugdymo) dalykų;

15.3.2. profesinio mokymo įstaiga ar kitas profesinio mokymo teikėjas, įgyvendinantis vidurinio ugdymo programą, vietoj 15.3 punkte numatytų technologijų programos ar integruoto menų ir technologijų kursų siūlo profesinio mokymo programos profesijos mokymo dalykų; kai profesinio mokymo programa Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registre, įsteigtame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. vasario 10 d. nutarimu Nr. 154 (Žin., 2010, 21-996), priskiriama meno švietimo sričiai – gali ir vietoj meninio ugdymo srities dalykų;

15.4. pasirenkamų sporto šakų kursų; mokyklos, kurios įgyvendina vidurinio ugdymo kartu su sporto ugdymu programą – gali siūlyti specializuoto ugdymo krypties dalykų;

15.5. ne mažiau kaip tris–keturias pasirenkamųjų dalykų programas;

15.6. ugdymą profesinei karjerai, t. y. mokyklos parengtą ugdymo karjerai programą/modulį, savarankišką arba integruotą į dalykų programų turinį; profesinį mokymą; neformaliojo švietimo programas; numatomas neformaliojo švietimo veiklas ir kita.

16. Mokiniui, atvykusiam iš kitos mokyklos, mokykla turi užtikrinti mokymosi tęstinumą, sudaryti galimybę keisti bendrojo ugdymo dalykus, jų kursus ar pasirenkamuosius dalyko modulius.

17. Vienoje laikinojoje grupėje – mokinių grupėje – mokosi tą pačią bendrojo ugdymo dalyko kurso programą, dalyko modulį, pasirenkamąjį dalyką ar profesinio mokymo programos modulį pasirinkę mokiniai. Užsienio kalbų ugdymas organizuojamas grupėse, kuriose visi arba dauguma mokinių siekia to paties pasirinkto A1/A2, B1 ar B2 kalbos mokėjimo lygio. Rekomenduojama laikinąsias grupes sudaryti atsižvelgiant į mokinių gebėjimus, motyvaciją, mokymosi stilius. Laikinosios grupės gali būti sudaromos švietimo pagalbai teikti.

18. Sudarant mokiniams galimybes rinktis praktinės veiklos dalykus: technologijų, meninio ugdymo srities dalykus ar integruoto menų ir technologijų kursus, rekomenduojama bendradarbiauti su profesinio mokymo įstaigomis; pagal galimybę – technologijų programos kryptis derinti su atitinkamomis profesinio mokymo programomis ir joms įgyvendinti naudoti profesinio mokymo bazę.

19. Meninio ugdymo srities dalykų kursų programas, kūno kultūros kursų, pasirinktos sporto šakos kursą rekomenduojama integruoti ir/ar derinti su neformaliuoju švietimu.

20. Kitų technologijų programos krypčių, pasirenkamųjų dalykų, pasirinktu sporto šakų kurso programas, dalykų modulių, integruotų kursų programas, nesant švietimo ir mokslo ministro patvirtintųjų, rengia mokyklos mokytojai atsižvelgdami į mokinių poreikius ir įgyvendinimo galimybes, jas tvirtina mokyklos vadovas.

V. MOKINIO INDIVIDUALAUS UGDYMO PLANO SUDARYMO PRINCIPAI

21. Mokiniui tikslingai pasirinkti mokymosi kryptį ir susidaryti individualų ugdymo planą tarpdamiesi su mokinio tėvais (rūpintojais) padeda specialistas, atsakingas už profesinio orientavimo veiklos koordinavimą mokykloje, mokyklos psichologas, klasei vadovaujantis mokytojas, kiti specialistai, remdamiesi surinkta informacija apie mokinio stiprybes, polinkius, mokymosi pasiekimus, mokymosi stilių, profesinius siekius.

22. Mokiniai ugdomi pagal jų individualius ugdymo planus, kuriuos sudaro privalomieji bendrojo ugdymo dalykai ir mokinio pasirinktas ugdymo turinys. Mokinių individualūs planai skiriasi priklausomai nuo vidurinio ugdymo programos ir mokinio planuojamos tolesnio mokymosi, studijų ar veiklos krypties:

22.1. mokinio, kuris mokosi pagal vidurinio ugdymo programą, privalomieji bendrojo ugdymo dalykai sudaro ne mažiau kaip 60 procentų viso mokinio pamokų laiko, pasirinktas ugdymo turinys – pasirenkamieji bendrojo ugdymo dalykai, jų kursai, moduliai, kiti pasirenkamieji dalykai, specialiuosius ugdymosi poreikius tenkinančios pamokos ir kita – apie 40 procentų viso mokinio pamokų laiko;

22.2. mokinio, kuris mokosi pagal specializuoto ugdymo krypties programą, privalomi bendrojo ugdymo dalykai sudaro ne daugiau kaip 50 procentų viso mokinio pamokų laiko ir apie 50 procentų pasirinktas ugdymo turinys – tai specializuoto ugdymo krypties dalykų branduolys, jį papildantys pasirenkamieji ir specializuotos ugdymo krypties laisvai pasirenkamieji dalykai, pasirenkamieji bendrojo ugdymo dalykai, jų kursai, moduliai;

22.3. mokinio, kuris mokosi pagal vidurinio ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa, pagal vidurinio ugdymo programą, į kurią įtraukti profesinio mokymo programos moduliai, privalomieji bendrojo ugdymo dalykai sudaro ne mažiau kaip 50 procentų viso pamokų laiko ir apie 50 procentų mokinio pasirinktas ugdymo turinys – tai pasirinktos profesinio mokymo programos moduliai/dalykai, pasirenkamieji bendrojo ugdymo dalykai, jų kursai, moduliai, pasirenkamieji dalykai, specialiuosius ugdymosi poreikius tenkinančios pamokos ir kita.

23. Mokiniui privalomieji bendrojo ugdymo dalykų kursai:

23.1. dorinio ugdymo (etikos arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybos);

23.2. lietuvių kalbos ir literatūros;

23.3. gimtosios kalbos (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių);

23.4. užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių);

23.5. matematikos;

23.6. mokinio pasirinkto ne mažiau kaip vieno socialinio ugdymo srities dalyko (istorijos, geografijos) kurso arba integruoto istorijos ir geografijos kurso;

23.7. mokinio pasirinkto ne mažiau kaip vieno gamtamokslinio ugdymo srities dalyko (biologijos, fizikos, chemijos) kurso arba integruoto gamtos mokslų kurso;

23.8. mokinio pasirinkto ne mažiau kaip vieno meninio ugdymo srities dalyko (dailės, muzikos, teatro, šokio, grafinio dizaino, filmų kūrimo, fotografijos, kompiuterinės muzikos technologijos) kurso arba vieno iš technologijų programos krypčių (tekstilės ir aprangos; taikomojo meno, amatų ir dizaino; turizmo ir mitybos; statybos ir medžio apdirbimo; verslo, vadybos, mažmeninės prekybos; mechanikos, mechaninio remonto) kurso ar integruoto menų ir technologijų kurso;

23.9. kūno kultūros (bendrosios kūno kultūros arba mokinio pasirinktos sporto šakos) kurso.

24. Mokiniui, kuris mokosi pagal vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programą, pagal vidurinio ugdymo kartu su dailės ugdymu programą, pagal vidurinio

ugdymo kartu su menų ugdymu programą, pagal vidurinio ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa, arba mokiniui, kuris mokosi pagal vidurinio ugdymo programą, į kurią įtraukti profesinio mokymo programos moduliai, privalomojo ugdymo turinį nustato 23–23.7 ir 23.9 punktai. Mokiniui, kuris mokosi pagal vidurinio ugdymo kartu su sporto ugdymu programą, privalomojo ugdymo turinį nustato 23–23.8 punktai.

25. Mokinys, kuris mokosi pagal vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programą, pagal vidurinio ugdymo kartu su dailės ugdymu programą, pagal vidurinio ugdymo kartu su menų ugdymu programą, gali nesimokyti 23.8 punkte numatytų dalykų – meninio ugdymo srities, technologijų programos ar integruoto menų ir technologijų – kurso, o Aprašo priede šių dalykų kursams vykdyti numatytos valandos gali būti skiriamos specializuoto ugdymo krypties (dailės, muzikos ar menų ugdymo) dalykams.

26. Mokinys, kuris mokosi pagal vidurinio ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa, pagal vidurinio ugdymo programą, į kurią įtraukti profesinio mokymo programos moduliai, 23.8 punkte numatytų technologijų programos ar integruoto menų ir technologijų kurso nesimoko – valandos skiriamos pasirinktos profesinio mokymo programos profesijos mokymo dalykams.

27. Meninio ugdymo srities dalykų kursus 25 ir 26 punktuose nurodytais atvejais mokinys gali rinktis ir įsirašyti į individualų ugdymo planą.

28. Mokinys, kuris mokosi pagal vidurinio ugdymo kartu su sporto ugdymu programą, 23.9 punkte nurodytos kūno kultūros ar pasirinktos sporto šakos kurso gali nesimokyti, o Aprašo priede šių dalykų kursams vykdyti numatytos valandos gali būti skiriamos specializuoto ugdymo krypties dalykams.

29. Mokinys, kuris mokosi pagal suaugusiųjų vidurinio ugdymo programą, kūno kultūros ar pasirinktos sporto šakos kurso gali nesimokyti.

30. Mokinys dalykų kurso programas renkasi pagal savo poreikius, tačiau bendras savaitinių pamokų skaičius neturi viršyti mokiniui nustatyto maksimalaus savaitinių pamokų skaičiaus.

31. Mokinio pageidavimu bendrojo ugdymo dalyko kursui, esant galimybei, gali būti skiriama daugiau pamokų, nei pateikiama Aprašo priede.
